

Роль ціннісно-мотиваційного компоненту в структурі ставлення до здоров'я

Жук Н.А., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент *Рева О.М.*

Євроінтеграційний курс України передбачає вирішення численних соціально-економічних проблем, серед яких важливе місце займають проблеми стану здоров'я населення країни. Проблема здоров'я належить до глобальних проблем, вирішення яких сприяє подальшому розвитку будь-якої держави. Особливої уваги потребує усвідомлення кожною людиною цінності здоров'я, розуміння визначальної ролі здорового способу життя та формування на цих засадах її індивідуальної поведінки. Одним з основних елементів самозбережувальної поведінки людини виступає ставлення до здоров'я як система індивідуальних, вибіркового зв'язків особистості з різними явищами навколишньої дійсності, що сприяють або загрожують здоров'ю людини, що також визначає оцінку індивідом свого фізичного та психічного стану.

Актуальність дослідження ставлень, зокрема – ставлення до здоров'я, а також факторів, які впливають на його формування, є можливість передбачати майбутню поведінку людини та впливати на неї, оскільки найважливіша роль в зберіганні і формуванні здоров'я нації належить кожній окремій людині, її способу життя, цінностям, установам, ступеню гармонізації її внутрішнього світу і стосунків з оточенням, а суб'єктивне ставлення людини до свого здоров'я є джерелом зміни її поведінки стосовно здоров'я. Тому розробка конкретних шляхів збереження та розвитку здоров'я населення країни – важливе практичне завдання на шляху євроінтеграції України.

Відповідно до формулювання Всесвітньої організації охорони здоров'я, людське здоров'я – це не просто відсутність хвороби, а й повне фізичне, душевне та соціальне благополуччя. Внутрішня картина здоров'я (ВКЗ) - особистісна, представлена у свідомості структура, яка містить уявлення про власне здоров'я, ставлення індивіда до нього, усвідомлення цінності здоров'я і прагнення до його удосконалення, що проявляється в індивідуальному стилі поведінки.

У структурі внутрішньої картини здоров'я (ВКЗ) виокремлюють когнітивний, ціннісно-мотиваційний, емоційний та поведінковий компоненти. Когнітивний компонент характеризує знання людини про своє здоров'я, розуміння ролі здоров'я в життєдіяльності, знання основних факторів, що роблять як негативний (шкідливий), так і позитивний (зміцнювальний) вплив на здоров'я людини та ін. Емоційний компонент відображає переживання і почуття людини, пов'язані зі станом його здоров'я, а також особливості емоційного стану, зумовлені погіршенням фізичного або психічного самопочуття людини. Поведінковий компонент пов'язаний з актуалізацією діяльності щодо збереження здоров'я. Це більш високий рівень відношення до здоров'я і вимагає активної діяльності суб'єкта, спрямованої на збереження і підтримання свого здоров'я.

На основі попередніх компонентів формується особиста метафора здоров'я – це вже четвертий, ціннісно-мотиваційний компонент. Він являє собою ядро ВКЗ. Різні метафори передбачають різні способи мислення і

дій (у даному випадку стосовно здоров'я), тому немає правильних чи неправильних метафор – є метафори, які сприяють вибору конструктивної стратегії поведінки чи, навпаки, передбачають дії, спрямовані на зниження рівня здоров'я. За метафорою здоров'я стоїть насамперед ціннісна орієнтація особистості.

Переконання і цінності є одним із самих сильних «фільтрів». Людина може знати, що робити (поведінка) і як робити (здібність), але нічого не робити, тому що це не є для неї цінністю, чи вона переконана, що це нічого не змінить.

Якщо здоров'я насправді займає першу позицію у системі цінностей людини, тоді її поведінка ініціюється і спрямовується специфічним мотивом, який ми називаємо волею до здоров'я, а мотиваційний компонент відображає потребу бути здоровим, міру відповідальності за своє здоров'я, готовність до діяльності на благо здоров'я.

Ціннісно-мотиваційний компонент має надзвичайно важливе значення для формування і реалізації ВКЗ. Чітко викристалізоване ядро означає конкретно визначену позицію стосовно здоров'я і наявність сильного волевого потенціалу. Відсутність мотивації, за словами Г.С. Абрамової та Ю.А. Юдчиць, у тому числі, і мотивації до здорового способу життя, є великою трагедією, яка немов би переслідує сучасну людину і руйнує всі її життєві принципи.

На ціннісно-мотиваційному рівні спостерігається пріоритетність здоров'я в індивідуальній системі цінностей, високий рівень внутрішньої мотивації до здорового стилю життя, домінування бажання «бути здоровим» (на відміну від «не хворіти»), установка на активне ставлення до здоров'я.

Таким чином, внутрішня картина здоров'я – це особливе ставлення особистості до свого здоров'я, що втілюється в усвідомленні його цінності й активно-позитивному намаганні його вдосконалення. Головним джерелом формування гармонійної ВКЗ є становлення її ціннісно-мотиваційного компоненту.

Список використаних джерел :

1. Васильєва О. С., Филатов Ф.Р. Психология здоровья человека: эталоны, представления, установки: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 352 с.

2. Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини / За ред. І. Я. Коцана.– Луцьк: РВВ —Вежа|| Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011.– 430 с.

3. Психология здоровья : Учебник для вузов / Под ред. Г . С. Никифорова.— СПб.: Питер ,2006 .—607с .ил .—(Серия «Учебник для вузов»).

Особистісна злілість як детермінанта становлення особистості на тлі глобалізації

Пономаренко К.М., студент ННІП НАВС

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент *Рева О.М.*

Однією з визначальних характеристик сучасності є розвиток процесу глобалізації. Починаючи розмову про неї, зокрема про її вплив на Україну, очевидно, слід визначитися, як ми розуміємо це поняття. Отже, глобалізація - це процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації.